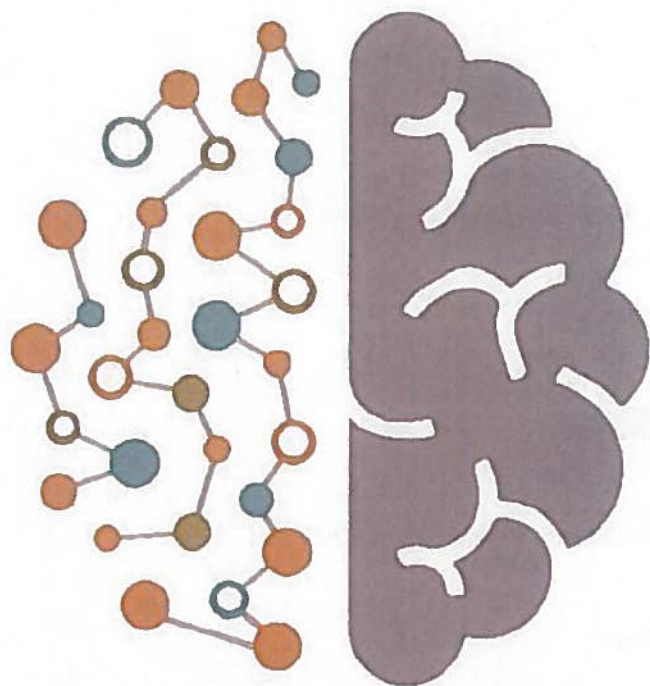

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

Weekly update desinformatie

21 juli 2020

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer
2. Inleiding
3. Conclusies
4. Verdieping: New World Order narratief
5. Narratief 5G
6. Narratief [REDACTED]
7. Narratief Rusland versus Europese Unie
8. Narratief Virus

Bijlagen

[1] Leeswijzer

Het eerste deel van dit product leest u de actuele updates van de vier gevestigde desinformatie-narratieven: 5G, ████████ Rusland vs. Europese Unie en het Virus-narratief. In het tweede gedeelte leest u een onderwerp ter verdieping. Deze week: de invloed van het "New World Order" narratief van het Amerikaanse complottheorieën-platform QAnon op de Nederlandse actiegroepen.

In dit product wordt gewerkt met een mate van waarschijnlijkheid in relatie tot de gegeven duiding, conclusies of assessments. In de onderstaande tabel is de mate van waarschijnlijkheid toegelicht.

Terminologie	Confidence level
Hoogstwaarschijnlijk	80-90%
Waarschijnlijk	60-80%
Mogelijk	40-60%
Onwaarschijnlijk	20-40%
Hoogst onwaarschijnlijk	0-20%

[2] Inleiding

Des- en misinformatie in relatie tot COVID-19 hebben een negatief effect op onze samenleving. De overheid wordt daar in toenemende mate mee geconfronteerd. Het duiden van des- en misinformatie in relatie tot COVID-19 is essentieel om snel te kunnen bepalen of, hoe en door wie gereageerd moet worden op een bepaald narratief.

Als ondersteuning richt het LIMC zich op het interpreteren van beschikbare data en het schrijven van aanvullende *assessments*. Dit doet het LIMC aan de hand van de volgende hoofd- en deelvragen.

Hoofdvraag:

In hoeverre beïnvloedt des- en misinformatie in relatie tot COVID-19 de Nederlandse samenleving?

Deelvragen:

1. Wat zijn de heersende narratieven of thema's?
2. Wat is de invloed van des- en misinformatie in relatie tot COVID-19 op het openbaar bestuur?
3. Wat is de invloed van des- en misinformatie in relatie tot COVID-19 op de Nederlandse samenleving?

De vier heersende narratieven uit deelvraag 1 worden wekelijks gemonitord door het LIMC. Dit product schetst voor het eerst ontwikkelingen die deze narratieven de komende drie maanden mogelijk door zullen maken. De verschillende narratieven zijn onderworpen aan een aantal analysetechnieken die tot *scenario building* leiden. Het resultaat hiervan is een overzicht van mogelijke toekomstscenario's per narratief.

Gezien de huidige juridische restricties op deze opdracht is het niet mogelijk alle vastgestelde indicatoren te monitoren en daarmee te duiden in welke richting een narratief zich ontwikkelt. Desalniettemin monitoren we vier verschillende heersende narratieven en geven we middels dikgedrukte tekst wijzigingen aan ten opzichte van voorgaande producten.

Tot slot hebben we een drietal mogelijke scenario's opgenomen die gelden voor de middellange termijn (tot januari 2021). Deze scenario's zijn niet toegespitst op onze heersende narratieven, maar behelzen de mogelijke impact van des- en misinformatie in zijn geheel. Dit is nodig om de termijn te kunnen verlengen naar zes maanden (de narratieven veranderen te snel om hierover op zulk een termijn uitspraken te doen) en om te voorkomen dat we eventuele nieuw opkomende narratieven over het hoofd zien door onze focus te veel op onze vier heersende narratieven te leggen.

[3] Conclusies

Heersende narratieven

- Het 5G narratief verliest waarschijnlijk aan momentum en verdwijnt hierdoor het op termijn uit zicht. De aanvang van het hoger beroep tegen de staat door de stichting Stop5GNL genereert mogelijk hernieuwde aandacht voor het 5G narratief in de nabije toekomst. De datum van het hoger beroep is nog onbekend.
- Binnen het '██████' narratief hebben zich geen significante wijzigingen op het gebied van desinformatie voorgedaan. Mogelijk zorgt de gunstige berichtgeving over de ontwikkeling van het Oxford-vaccin in de toekomst voor een heropleving van dit narratief. Daarnaast kan een eventuele hernieuwde internationale discussie omtrent ██████ overgenomen worden op Nederlandse alternatieve media.
- De afgelopen week hebben er geen significante wijzigingen plaatsgevonden in het Rusland vs. Europese Unie narratief. Binnen Europa is het COVID-19 narratief als thema voor desinformatie campagnes op zijn retour. Het is daarom onwaarschijnlijk dat Russisch gevoede desinformatie Nederland direct treft. Aanhangers van anti-COVID-19 actiegroepen blijven wel vatbaar voor desinformatie in verband met het heersende anti-Europees sentiment. Afhankelijk van hoe de precieze vormgeving van het onlangs bereikte EU akkoord over het COVID-19 noodfonds in de media wordt weergegeven, is het mogelijk dat een hernieuwde COVID-19 desinformatiecampagne wordt gestart.
- De afgelopen week is er geen significante wijziging in de omvang van de discussie in de verschillende media omtrent het narratief 'Virus'. De traditionele media berichten dagelijks over onderwerpen met betrekking tot de COVID-19 maatregelen. De mate van weerstand tegen deze maatregelen lijkt echter niet toe dan wel af te nemen in de verschillende mediagroepen. Dit komt waarschijnlijk doordat er geen nieuwe maatregelen zijn aangekondigd. Geen van de alternatieve narratieven die gevoed worden door mis/desinformatie zijn doorgebroken in de traditionele media.

Verdieping "New World Order" narratief

Het is mogelijk dat de verschillende actiegroepen tegen de COVID-19 maatregelen zich meer gaan verenigen. Het is waarschijnlijk dat de alternatieve narratieven van de verschillende actiegroepen een meer anti-overheid boodschap gaan dragen dan specifiek gericht tegen COVID-19 maatregelen.

[4] Verdieping: New World Order narratief

Aanleiding

In de afgelopen periode is een versmelting van de huidige narratieven van de verschillende Nederlandse anti-COVID-19 actiegroepen waargenomen. De specifieke actiepunten van de groepen worden steeds algemener en een overkoepelend anti-overheidssentiment lijkt hen dichter bijeen te brengen. Zo heeft VirusWaanin al meerdere steunbetuigingen geschreven op Twitter voor de boerenprotesten van Farmers Defence Force (FDF) van 22 juli a.s. (zie afbeelding 1). Deze groeiende weerstand tegen de overheid wordt gevoed door complottheorieën die voortkomen uit de Amerikaanse samenzweringsgemeenschap genaamd QAnon.

VirusWaanin @viruswaanin Jul 16
Woensdag 22 juli massale acties overal. #BoerenVrijzet sluit ook aan. Let op dat je je boodschappen van tevoren doet. #Boerenprotest #Boeren #FarmersDefenceForce

Farmers Defence Force kondigt voor volgende week zaterdag aan een
De boeren gaan volgende week zaterdag de boeren en de protesten
roep het. Het is bedoeld om met het schone. Farmers Defence Force
is aan.

Afbeelding 1: Steunbetuiging van VirusWaanin voor de boerenprotesten van 22 juli 2020. Bron: <https://twitter.com/viruswaanin> (geraadpleegd op 20-07-2020).

Context

QAnon is een Amerikaanse beweging die centraal staat in de verspreiding van complottheorieën over een zogenoemde 'Deep State' danwel 'Nieuw World Order' (NWO). De beweging is in 2017 ontstaan op de online fora van 4Chan en 8Chan. Er zijn geruchten dat de oorspronkelijke groep personen achter QAnon actief is in de Amerikaanse inlichtingengemeenschap. De vermeende toegang tot geheime informatie maakte QAnon erg populair op alternatieve media in de VS. [1]

In tegenstelling tot eerdere complottheorieënbewegingen lukt het QAnon wel om door te breken in de Amerikaanse traditionele media. [2] [3] Daarnaast wordt op sociale media gesuggereerd dat de QAnon beweging directe banden heeft met de huidige regering van de VS. Dit wordt versterkt doordat verschillende hooggeplaatste personen binnen de huidige regering regelmatig op Twitter verwijzen naar QAnon. [4]

[1] The Guardian, <https://www.theguardian.com/technology/2020/jun/25/qanon-facebook-conspiracy-theories-algorithm> (geraadpleegd 20-07-2020).

[2] AD, <https://www.ad.nl/buitenland/qanon-rukt-op-in-amerika-complotgekktes-of-wakkere-paranonen~a24a2ab/> (geraadpleegd 17-07-2020).

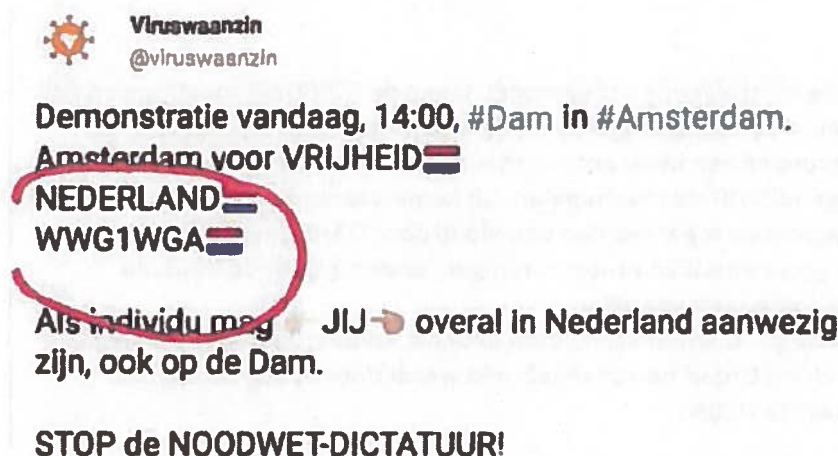
[3] NY Times, <https://www.nytimes.com/2020/07/14/us/politics/qanon-politicians-candidates.html> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[4] De Volkskrant, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/bij-qanon-ligt-het-nooit-aan-de-theorie-altijd-aan-de-facten~b5506a68/> (geraadpleegd 17-07-2020).

De beweging heeft ook een Nederlandse tak die online complottheorieën verspreidt. [1] De grootste Nederlandse Facebook pagina, gelieerd aan QAnon, is vier maanden geleden opgericht en heeft op moment van schrijven 10.018 leden. [2]

Nederlandse actiegroepen gebruiken de theorieën van QAnon om hun eigen anti-overheidsstandpunten te sterken. Ten eerste bericht het AD dat actiegroep 'Nederland in Opstand' regelmatig berichten van QAnon deelt op hun onlineplatform. Daarnaast wordt vermeld dat de actiegroep van mening is dat de Nederlandse overheid wantrouwt en dat COVID-19 onderdeel is van een internationaal draaiboek van de NWO. [3] Ten tweede heeft de actiegroep VirusWaaizin in twitter berichten 'hash-tags' gebruikt die direct verwijzen naar QAnon (zie afbeelding 2). Ten derde refereert de algemene actiegroep 'Gele Hesjes Nederland' op hun website direct aan QAnon en de complottheorieën over de NWO (zie afbeelding 3).

Afbeelding 2: screenshot van een Twitterbericht die verwijst naar een verwijderd bericht van VirusWaaizin. WWG1WGA staat voor "Where We Go One, We Go All" en is een veel gebruikt motto van de QAnon beweging. Bron: <https://twitter.com/pivanerp/status/1282346672375373824> (geraadpleegd op 20-07-2020).

Afbeelding 3: QAnon verwijzing op de website van Gele Hesjes Nederland. Bron: <https://www.gelehesjes-nederland.nl/gelehesjes-2/q/> (geraadpleegd 20-07-2020).

[1] QAnonNederland, <https://qanonnederland.wordpress.com/> (geraadpleegd op 17-07-2020).

[2] QAnonNederland, <https://www.facebook.com/groups/635290187254592/> (geraadpleegd op 17-07-2020).

[3] AD, <https://www.ad.nl/binnenland/dit-zijn-de-mensen-achter-de-coronaprotesten-we-willen-onze-vrijheid-terug~a682c8bd/> (geraadpleegd op 17-07-2020).

Dat actiegroepen elkaars protestacties beginnen te bezoeken, zorgt echter ook voor irritaties. Vanuit de boerengemeenschap worden frustraties online gedeeld over externe groepen die aanhaken bij de boerenprotesten van FDF. Verschillende (online)groepen zoals QAnon, 'Nederland in Opstand', Gele Hesjes en VirusWaanzin delen actief oproepen tot protesten van FDF. [1]

In het buitenland is de verenigende kracht van het QAnon narratief al duidelijker te zien. In Duitsland is QAnon tijdens de COVID-19 crisis in populariteit gestegen en wordt het nu gezien als een landelijke beweging tegen COVID-19 maatregelen. Online platforms gerelateerd aan QAnon hebben in Duitsland sinds de COVID-19 crisis een enorme stijging in het aantal volgers meegemaakt. Van 20.000 leden in februari zijn er nu meer dan 110.000 online volgers van de Duitse QAnon-tak. [2]
Daarnaast lijken verschillende actiegroepen in Duitsland elkaar steeds vaker te vinden vanwege hun gedeelde interesse van het QAnon narratief. Vooral de Duitse rechtsextremisten en complotdenkers komen steeds vaker met elkaar in contact. [3]
[4]

Duiding

Het is mogelijk dat de verschillende actiegroepen tegen de COVID-19 maatregelen zich meer gaan verenigen. Het is waarschijnlijk dat de alternatieve narratieven van de verschillende actiegroepen een meer anti-overheid boodschap gaan dragen dan specifiek gericht tegen COVID-19 maatregelen. Dit komt waarschijnlijk omdat de volgers van de actiegroepen meer worden beïnvloed door QAnon gerelateerde theorieën. Niet alle groepen willen echter verenigen, zoals blijkt uit de kritische berichten vanuit de boerengemeenschap.
Desalniettemin laat de populariteit van QAnon in onder andere Duitsland wel degelijk zien dat het 'New World Order' narratief gebruikt wordt door actiegroepen om toenadering tot elkaar te vinden.

Handelingsperspectief

De verenigende factor van het QAnon narratief kan mogelijk leiden tot een groei in grootte en aantal van demonstraties. Verschillende actiegroepen kunnen sneller aansluiten bij elkaars protestacties naar mate de boodschap verplaatst van specifieke anti-COVID-19 narratieven naar een algemeen anti-overheid narratief. Het is daarom belangrijk om bij toekomstige aankondigingen van demonstraties te monitoren of andere groepen hierbij zullen aansluiten.
Daarnaast is het mogelijk dat het voorspellend vermogen voor opkomende narratieven vergroot kan worden door het QAnon beweging te blijven monitoren. Eventuele veranderingen in de narratieven kunnen vroegtijdig worden onderkend en op voorhand weerlegd worden met gerichte uitspraken vanuit de overheid.

[1] SIKKOM, <https://www.sikkom.nl/actievoerende-boer-in-grunn-baalt-van-de-raddraaiers-die-op-de-protesten-afkomen/> (geraadpleegd op 17-07-2020).

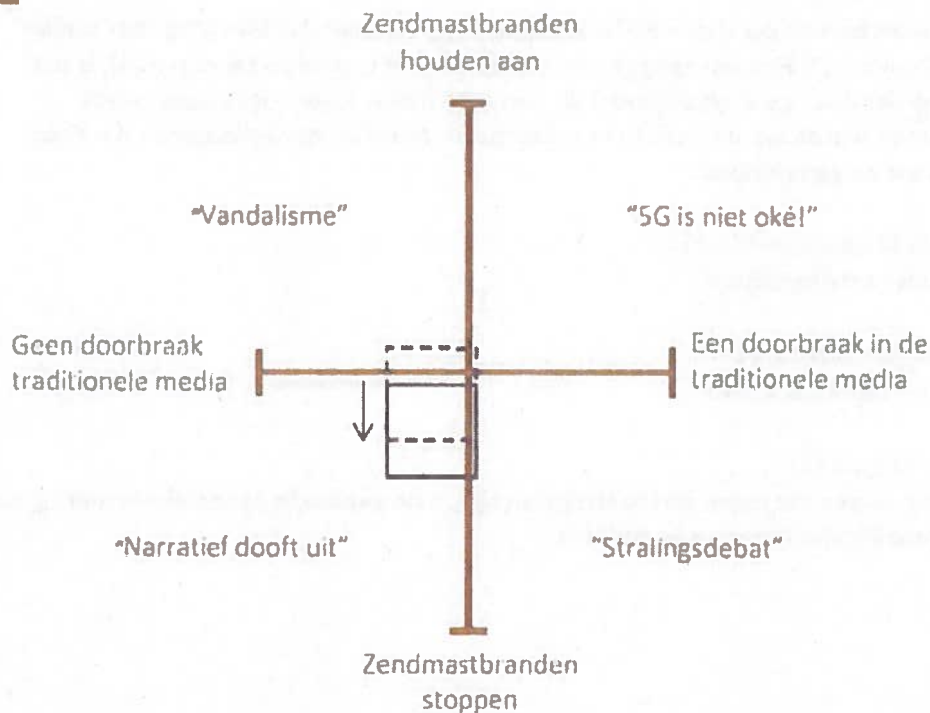
[2] The Local, <https://www.thelocal.de/20200526/in-depth-how-did-germanys-largest-conspiracy-theory-group-gain-momentum> (geraadpleegd op 17-07-2020).

[3] Deutsche Welle, <https://www.dw.com/en/how-are-germanys-coronavirus-protests-different/a-53443592> (geraadpleegd op 17-07-2020).

[4] Vice, https://www.vice.com/en_asia/article/z3bpgt/anti-vaxxers-gun-nuts-and-q-anon-germanys-bizarre-anti-lockdown-protests-are-uniting-the-fringe-right-and-left (geraadpleegd op 17-07-2020).

[5] Narratief 5G

Dit betreft de uitkomst van een kwalitatieve analyse. Derhalve is er geen schaalverdeling zichtbaar op het assenkruis

Samenvatting narratief

Volgens dit narratief zouden mensen door 5G straling vatbaarder zijn voor COVID-19 doordat het immuunsysteem aangetast zou worden, of zelfs dat 5G-zenders het virus verspreiden. Dit heeft geleid tot tientallen branden in zendmasten. (Zie voor volledig narratief bijlage 1)

Huidig-scenario "Narratief dooft uit"

In navolging van de reeks zendmastbranden in april en mei 2020 heeft de politie een aantal verdachten gearresteerd. Hierna is er een significante daling in het aantal zendmastbranden te zien in juni 2020, waarbij de laatste op 22 juni was. Daarnaast verliest de stichting stop-5GNL het kortgeding op 4 mei om de uitrol van het 5G netwerk te voorkomen. De traditionele media geven inmiddels nauwelijks nog aandacht aan het onderwerp.

Subconclusie

Het 5G narratief verliest waarschijnlijk aan momentum en verdwijnt het hierdoor op termijn uit zicht. De aanvang van het hoger beroep tegen de staat door de stichting Stop5GNL genereert mogelijk hernieuwde aandacht voor het 5G narratief in de nabije toekomst. De datum van het hoger beroep is nog onbekend.

Traditionele media [1]:

RTL Nieuws bericht op 16 juli 2020 dat Samsung verwacht dat 6G vijftig keer sneller dan 5G wordt. [2] Hoewel aangegeven wordt dat het nog jaren zal duren [3], is het mogelijk dat door genoemd bericht dit narratief nieuw leven ingeblazen wordt. Vooral nog wordt aan dit bericht nog niet gerefereerd op de webpagina's die door LIMC worden gemonitord.

Niet-traditionele media [1]:

Geen relevante berichten

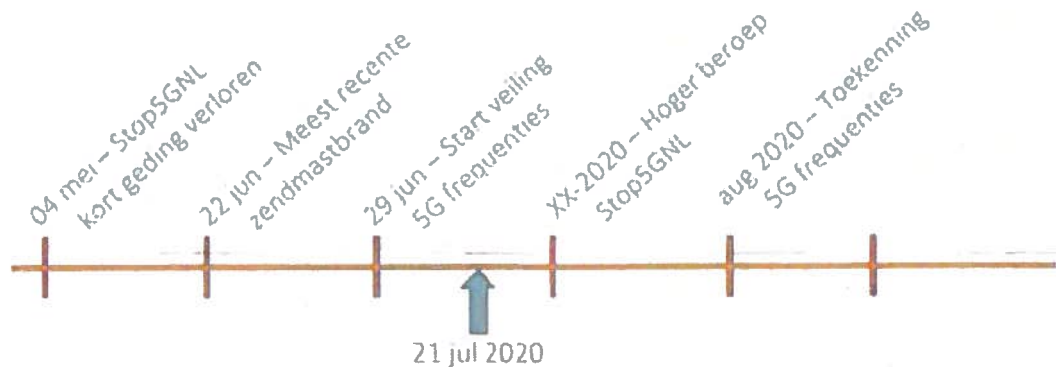
Alternatieve media [1]:

Geen relevante berichten

Sociale media [1]:

Binnen groepen die tegen de maatregelen zijn, is de geplande, landelijke invoering van de CoronaMelder meermaals gedeeld.

Actueel

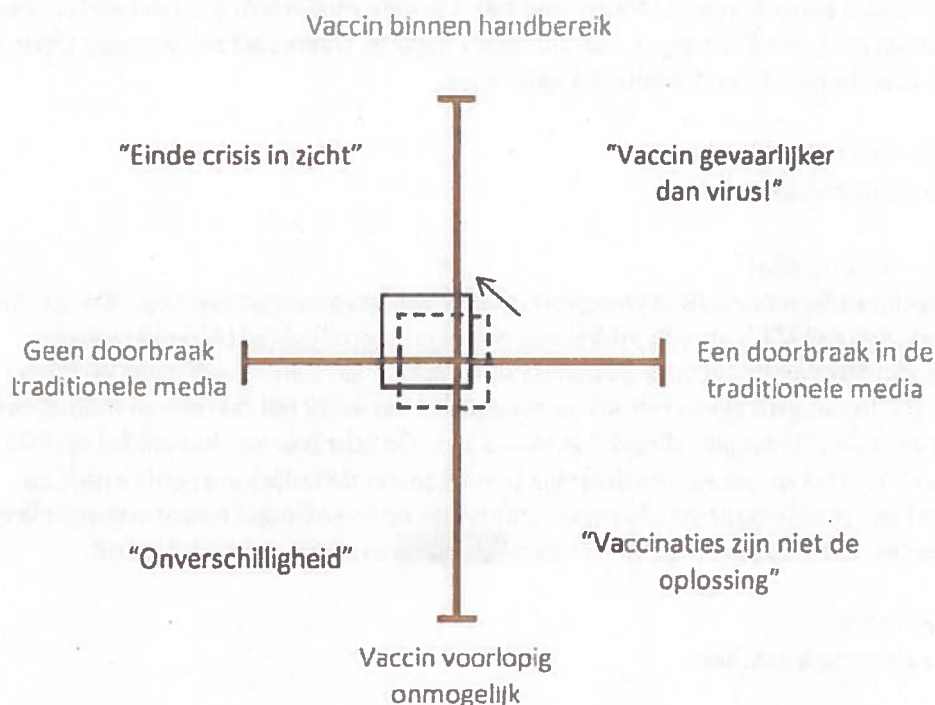
[1] Definitie verschillende categorieën media zie "Bijlage 5"

[2] RTL nieuws <https://www.rtlnieuws.nl/tech/artikel/5171669/6g-winnen-samsung-1000-gigabit-en-zuinig-met-je-accu> (geraadpleegd op 20-07-2020)

[3] Samsung 6G - The Next Hyper Connected Experience for All, Samsung

[6] Narratief

Dit betreft de uitkomst van een kwalitatieve analyse. Derhalve is er geen schaalverdeling zichtbaar op het assenkruis.

Samenvatting narratief

Het [redacted] en anti-vaccinatie narratief beweert dat het coronavirus in laboratoria van [redacted] is gecreëerd en doelmatig losgelaten zou zijn, onder meer om microchips in te brengen om de wereldbevolking te controleren. [redacted] zou dit virus ontworpen hebben om veel winst te maken met de verkoop van verplichte vaccins. (Zie voor volledig narratief bijlage 2)

Actuele situatieschets

Aangezien er momenteel geen duidelijke indicatoren richting een specifiek scenario wijzen, wordt hierna de actuele situatie beschreven. De beschikbaarheid van een vaccin binnen afzienbare tijd is onwaarschijnlijk. De traditionele media berichten regelmatig over vaccinontwikkeling en hoopvolle ontwikkelingen, maar nuanceren dit door aan te geven dat er nog een lange weg te gaan is. Alternatieve media speculeren uitbundig over wetenschappelijk onbewezen behandelmethodeën en de gevaren die vaccins kunnen vormen. Echter ligt de aandacht van het brede publiek momenteel vooral op de sociaaleconomische schade die de COVID-19-crisis met zich meebrengt.

Subconclusie

Binnen het [redacted] narratief hebben zich geen significante wijzigingen op het gebied van desinformatie voorgedaan. Mogelijk zorgt de gunstige berichtgeving over de ontwikkeling van het Oxford-vaccin in de toekomst voor een heropleving van dit narratief. Daarnaast kan een eventuele hernieuwde internationale discussie omtrent [redacted] overgenomen worden op Nederlandse alternatieve media.

Traditionele media:

Op maandagavond 20 juli 2020 is in diverse media gerapporteerd dat de testresultaten van een vaccin, ontwikkeld door het Jenner Instituut in Oxford, veelbelovend zouden zijn. [1] Nederland heeft samen met Frankrijk, Italië en Duitsland 300 tot 400 miljoen doseringen van dit vaccin besteld. Daarnaast zou ook een Chinees vaccin veelbelovende testresultaten opleveren.

Niet-traditionele media:

Geen relevante berichten

Alternatieve media:

De Dagelijkse Standaard (DDS) reageert op hun web-pagina met een kop: "De 'gekkies' hadden toch gelijk"[2] op een artikel van het Algemeen Dagblad (AD) over vaccintesten van farmaceut AstraZeneca en de universiteit van Oxford in Brazilië en Zuid-Afrika [3]. In het artikel van het AD wordt gesteld dat er bij het testen van medicijnen in het verleden "vreselijke dingen" gebeurd zijn. De schrijver van het artikel op DDS gebruikt het stuk in het AD om duidelijk te maken dat de kritiek die geuit wordt op alternatieve media terecht is. Hierin wordt wederom wantrouwen naar ontwikkelaars van vaccins aangehaald, waarbij de naam ████████ expliciet genoemd wordt.

Sociale media:

Geen relevante berichten

Actueel

Geen aangekondigde activiteiten

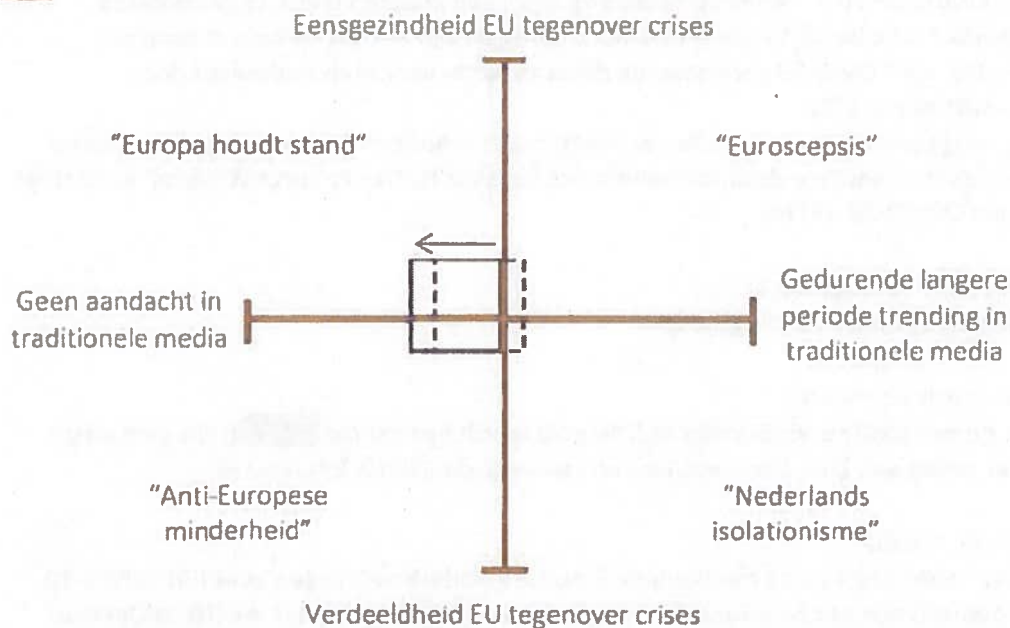
[1] NOS <http://nos.nl/artikel/2341315-door-nederland-besteld-coronavaccin-lijkt-veelbelovend-alleen-lichte-buwerknaam.html> (Geraadpleegd op 21-07-2020)

[2] De Dagelijkse Standaard <https://www.dagelijksestandaard.nl/2020/07/de-gekkies-hadden-toch-gelijk-vreselijke-dingen-gebeurd-met-testen-vaccins-in-afrika/> (Geraadpleegd op 20-07-2020)

[3] Algemeen Dagblad <https://www.ad.nl/buitenland/vreselijke-dingen-gebeurd-met-testen-van-vaccins-in-afrika~a2a31anl/> (Geraadpleegd op 20-07-2020)

[7] Narratief Rusland vs. Europese Unie

Dit betreft de uitkomst van een kwalitatieve analyse. Derhalve is er geen schaalverdeling zichtbaar op het assenkruis.

Kern van het narratief

Het narratief gaat over het actief verspreiden van desinformatie door aan Rusland gelieerde partijen met als doel om maatschappelijke verdeeldheid te creëren binnen de EU. In het narratief wordt Nederland zelf niet direct als doelwit gezien, maar kunnen Nederlandse belangen in het buitenland wel geschaad worden door desinformatie. Ook kan de eenheid binnen de EU op ten duur in gevaar komen. (zie voor volledig narratief bijlage 3)

Huidig scenario "Europa houdt stand"

- Russische desinformatie gericht op het tegen-elkaar uitspelen van landen vindt nauwelijks doorgang in de Nederlandse traditionele media. Hierdoor vindt het narratief nagenoeg geen draagvlak onder de bevolking. Daarnaast wordt vanuit verschillende EU-landen inmiddels actief gezocht naar een gezamenlijke aanpak van de gevolgen van de COVID-19-crisis. Na een piek in de media-aandacht voor het gestelde gebrek aan solidariteit tussen Europese landen in maart-april, is deze discussie nu weer genormaliseerd. Wel is er een groeiend anti-EU sentiment waargenomen op verschillende sociale mediaplatformen omtrent het Europees debat over een COVID-19 noodfonds.

Subconclusie

De afgelopen week hebben er geen significante wijzigingen plaatsgevonden in het Rusland vs. Europese Unie narratief. Binnen Europa is het COVID-19 narratief als thema voor desinformatie campagnes op zijn retour. Het is daarom onwaarschijnlijk dat Russisch gevoede desinformatie Nederland direct treft. Aanhangers van anti-COVID-19 actiegroepen blijven wel vatbaar voor desinformatie in verband met het heersende anti-Europees sentiment. Afhankelijk van hoe de precieze vormgeving van het onlangs bereikte EU akkoord in de media wordt weergegeven, is het mogelijk dat een hernieuwde COVID-19 desinformatiecampagne wordt gestart.

Traditionele media:

COVID-19 gerelateerde desinformatieberichten van aan Rusland gelieerde partijen zijn op retour. EUvsDisInfo rapporteerde op 6 juli een laatste COVID-19 gerelateerd desinformatie bericht vanuit Rusland. Daarnaast zijn er over de hele maand juli 'slechts' vijf COVID-19 gerelateerde desinformatie berichten onderkent door EUvsDisInfo. [1] [2]

Berichtgeving over succesvolle vaccinatie tests in Rusland kunnen mogelijk verband houden met eerdere desinformatieberichten over Ruslands 'succesverhaal' in de strijd tegen COVID-19. [3] [4]

Niet-traditionele media:

Geen significante berichtgeving.

Alternatieve media:

Op de complottheorieënwebsite JDReport wordt bericht dat [REDACTED] gratis geld weg gaat geven aan Zuid-Europese landen vanwege de COVID-19 crisis. [5]

Sociale media:

Naar aanleiding van de hernieuwde Europese onderhandelingen over het COVID-19 noodfonds zijn er op de Facebook pagina's 'Nee tegen 1,5 meter' en 'NL in Opstand' verschillende berichten geplaatst met een duidelijk anti-EU sentiment. [6] [7] Achter deze berichten gaat echter geen duidelijk mis/desinformatie schuil. Leden van deze actiegroepen versterken waarschijnlijk elkaars anti-Europees gedachtegang.

Actueel

Geen aangekondigde activiteiten.

[1] EUvsDisInfo, <https://euvsdisinfo.eu/throwing-darts-to-see-what-sticks/> (geraadpleegd op 16-07-2020)

[2] EUvsDisInfo, https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/?disinfo_keywords%5B%5D=106935&date=&per_page (geraadpleegd op 16-07-2020)

[3] HLN, <https://www.hln.be/nieuws/buitenland/eerste-tests-met-coronavaccin-op-mensen-uitgevoerd-in-rusland-a5174207/> (geraadpleegd 20-07-2020).

[4] Analyse van Ruslands desinformatie omtrent hun succesvolle aanpak van de COVID-19 crisis:

<https://euvsdisinfo.eu/report/russia-is-worlds-best-prepared-country-to-deal-with-second-coronavirus-wave/> (geraadpleegd op 20-07-2020)

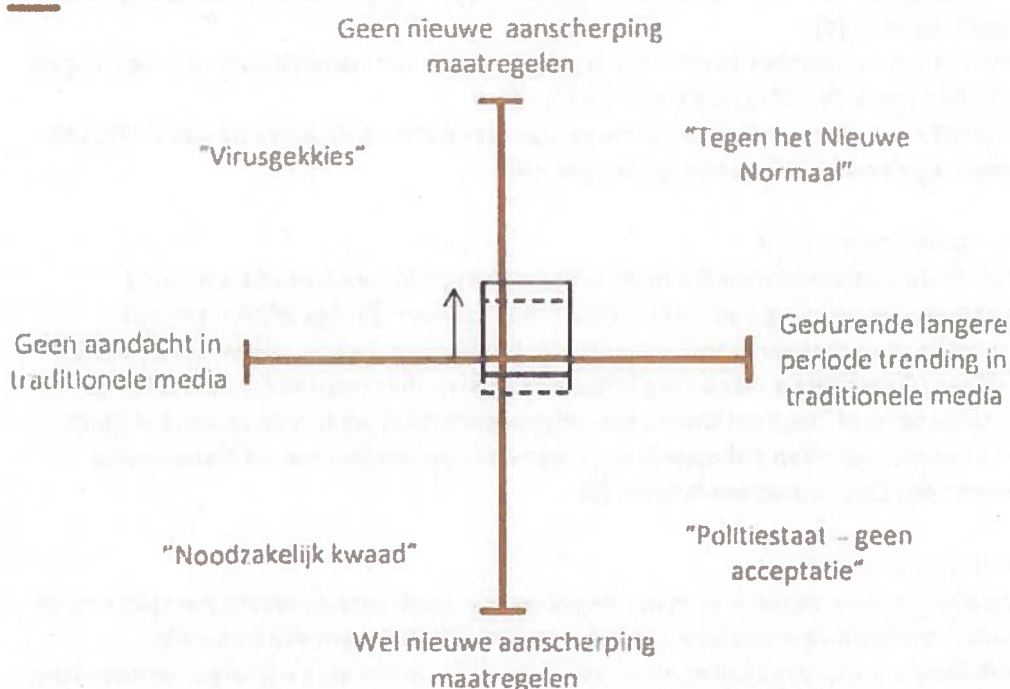
[5] JDReport, <https://jdreport.com/precies-zoals-verwacht-wor-dt-ons-belastinggeld-weer-weggegeven-rutte-bj-eu-top-toch-berod-noodfondsen-om-te-zetten-in-giften/> (geraadpleegd op 16-07-2020)

[6] Nee tegen 1,5 meter, <https://www.facebook.com/groups/242279650519013/> (geraadpleegd op 16-07-2020).

[7] NL in Opstand <https://www.facebook.com/nl.in.opstand/> (geraadpleegd op 16-07-2020)

[8] Virus-narratief

Dit betreft de uitkomst van een kwalitatieve analyse. Derhalve is er geen schaalverdeling zichtbaar op het assenkruis.

Kern van het narratief

Het narratief gaat over de invloed van pseudowetenschappelijk onderzoek op de publieke opinie over de getroffen maatregelen tegen COVID-19. Onderzoeken van traditionele onderzoeksinstituten worden betwist door actiegroepen die zich baseren op (eigen) pseudowetenschappelijk onderzoek naar het virus. Het narratief omvat alle mis/desinformatie die gebruikt wordt als verzet tegen het huidige COVID-19 beleid. (zie voor volledig narratief bijlage 3).

Huidig scenario "Tegen het Nieuwe Normaal"

De COVID-19-crisis heeft sinds mei 2020 beheersbare proporties aangenomen in Nederland waardoor hernieuwde aanscherping van maatregelen voorsnog niet nodig is. De aangepaste COVID-19 wetgeving ligt nu bij de Tweede Kamer en zal op zijn vroegst na het zomerreces worden behandeld. Onder de leden van actiegroepen tegen de COVID-19-maatregelen begint een algemeen anti-overheidssentiment op te komen. Dit kan verder worden gevoed door kritische onderzoeksjournalistiek naar het handelen van de overheid tijdens de COVID-19 crisis.

Subconclusie

De afgelopen week is er geen significante wijziging in de omvang van de discussie in de verschillende media omtrent het narratief 'Virus'. De traditionele media berichten dagelijks over onderwerpen met betrekking tot de COVID-19 maatregelen. Weerstand tegen deze maatregelen lijkt vooral op sociale media stand te houden. Dit komt waarschijnlijk doordat er geen nieuwe maatregelen zijn aangekondigd. Geen van de alternatieve narratieven die gevoed worden door mis/desinformatie zijn doorgebroken in de traditionele media.

Traditionele media:

Drie algemene thema's zijn afgelopen week door de traditionele media behandeld. Allereerst zijn er verschillende artikelen geschreven over het onderzoek naar COVID-19 antilichamen. [1]

Ten tweede is er voor het eerst kritisch gekeken naar het handelen van de regering en het RIVM tijdens de COVID-19 crisis. [2] [3]

Ten derde is er in verschillende media gerapporteerd over de naleving van de COVID-19-maatregelen door Nederlandse burger. [4]

Niet-traditionele media:

Net als in de traditionele media heeft ook de niet-traditionele media aandacht besteed aan de naleving van de COVID-19-maatregelen. [5] Specifiek werd ook geschreven over zorgpersoneel dat spijt zou hebben van het navolgen van de RIVM richtlijnen. Deze stukken staan erg kritisch tegenover het overheidsbeleid. [6] [7] Daarnaast schreef The Post Online een uitgebreid artikel waarin de recente stijging van het aantal inbraken gekoppeld werd aan het openstellen van de Nederlandse grenzen voor Oost-Europese landen. [8]

Alternatieve media:

Bij de alternatieve media is er in het begin van de week veel aandacht besteed aan de aandacht omtrent de mogelijke verdwijning van COVID-19 antilichamen. Op verschillende complotwebsites werd het onderzoek verdraaid en beargumenteerd dat antilichamen niet aangetroffen werden omdat COVID-19 niet bestaat. [9] [10] Daarnaast zijn er ook verschillende artikelen geschreven over COVID-19 als instrument van een zogenaemde 'schaduw regering'. [11] Eén bericht suggereerde dat de recent gestorven [REDACTED] zou zijn vermoord door de WHO vanwege zijn kritische houding naar de organisatie. [12]

[1] NRC, <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/07/13/afweer-tegen-corona-verdwint-snel-uit-het-bloed-a4005795> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[2] Parool, <https://www.parool.nl/nederland/over-de-coronacrisis-kabinet-heeft-steken-laten-vallen-b7550c6d/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[3] NOS, <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2340792-coronarijclijnen-rivm-leidden-tot-onveiligheid-in-ouderenzorg.html> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[5] Elsevier, <https://www.elsevierweekblad.nl/opinie/opinie/2020/07/afstand-bouwen-blijft-nodig-tijd-voor-een-wake-up-call-766464/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[6] Dagelijkse Standaard, <https://www.dagelijksestandaard.nl/2020/07/zorgmedewerkers-balen-van-onveilige-situaties-spiet-van-volgen-rivm-richtlijnen/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[7] loop, <https://loop.bnnvara.nl/nieuws/zorgmedewerkers-rivm-richtlijnen-veroorzaaken-onveilige-situaties> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[8] TPO, <https://tpo.nl/2020/07/13/coronavirus-grenzen-weer-open-inbraken-in-nederland-nemen-toe/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[9] IDReport, <https://idreport.com/terwijl-iedereen-met-vakantie-gaat-werd-de-coronaweb-met-alle-schompingheid-in-eh-aa-coknulseld/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[10] XenderNieuws, <https://www.xendernieuws.net/algemeen/europese-top-pathologen-zeggen-dat-niemand-aan-covid-19-is-gestorven/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[11] Wanttoknow, <https://www.wanttoknow.nl/hoofdartikelen/dwalingen-en-dwarssporen/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[12] 9ForNews, <https://www.9fornews.nl/covid-coup-president-die-who-het-land-uitgoorde-stierf-door-hartaanval/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

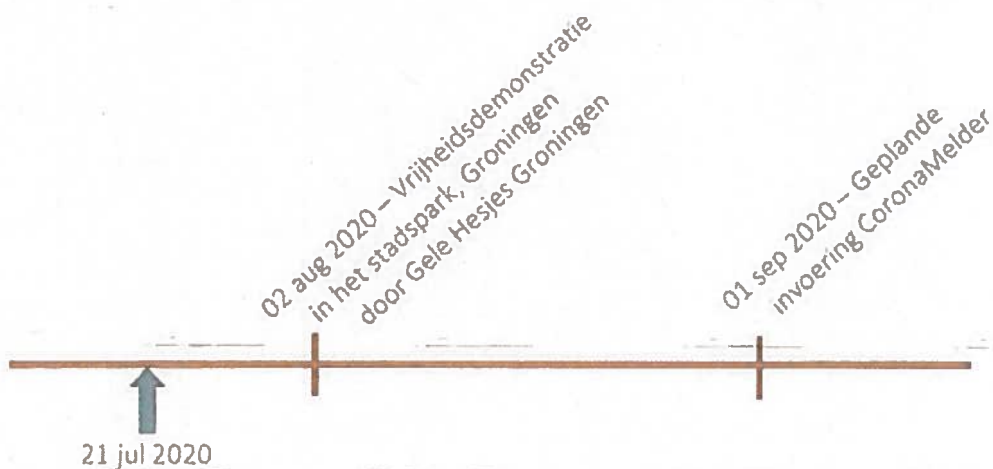
Sociale media:

VirusWaaizin heeft op Facebook opgeroepen om een petitie te ondertekenen voor de start van een onderzoek naar het "omstreden" politieoptreden tijdens de protesten op het Malieveld op zondag 28 juni. [1] Daarnaast heeft VirusWaaizin ook een Belgische Facebook pagina opgericht. De pagina is in het Nederlands en is waarschijnlijk gericht op Vlaamse volgers. [2]

Op de Facebook pagina van 'Nee tegen 1,5 meter' zijn afgelopen week verschillende oproepen gedaan om open peilingen te beïnvloeden. Daarnaast de publiciteit rondom COVID-19 anti-lichamen uitvoerig bediscussieerd op de Facebook pagina. Veelal werden sites uit de alternatieve media aangehaald en werd COVID-19 als 'nep-nieuws' omschreven. [3]

Berichtgeving omtrent de CoronaMelder heeft ook geleid tot hernieuwde berichten met mis/desinformatie over de app. Een animatie video van NU.nl werd op het anti-overheidskanaal "Stay Positive" gebruikt om te argumenteren dat de 1,5 meter slechts een excuus is van de overheid om burgers sneller te kunnen identificeren met camera's. [4]

Actueel:

[1] VirusWaaizin, <https://www.facebook.com/Viruswaaizin/> (geraadpleegd op 20-27-2020).

[2] VirusWaaizin België, <https://www.facebook.com/groups/320425979081476/?fref=mentions&in=K-R> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[3] Nee tegen 1,5 meter, <https://www.facebook.com/groups/242229650519013/> (geraadpleegd op 20-07-2020).

[4] Stay Positive- Youtubekanaal, <https://www.youtube.com/watch?v=MdyLfoPHOnE&feature=youtu.be> (geraadpleegd op 20-07-2020).

Bijlagen

1. Narratief 5G
 - 1.1 Mogelijke scenario-ontwikkeling 5G-narratief
2. Narratief [REDACTED]
 - 2.1 Mogelijke scenario-ontwikkeling [REDACTED] narratief
3. Narratief Rusland vs. Europese Unie
 - 3.1 Mogelijke scenario-ontwikkeling Rusland vs. Europese Unie narratief
4. Narratief Virus
 - 4.1 Mogelijke scenario-ontwikkeling Virus-narratief
5. Medialandschap Nederland

Bijlage 1:

Narratief 5G

Het 5G-narratief is van januari tot eind juni 2020 prominent in de media aanwezig geweest. Het verhaal dat verspreid wordt is dat mensen door 5G vatbaarder zouden zijn voor COVID-19 doordat het immuunsysteem aangetast zou worden. In een andere variant wordt zelfs beweerd dat 5G het virus zelfs zou verspreiden. De oorsprong van dit narratief is nog onduidelijk. Mogelijk is het ontstaan in België of het Verenigd Koninkrijk en van daar uit verder verspreid via sociale media.

In Nederland bestaan meerdere besloten Facebook-groepen waarin mensen die tegen 5G zijn zich hebben verenigd. De grootste hiervan heeft ruim 33.000 leden en is op 24 maart van dit jaar aangemaakt. Daarnaast kwam de stichting 'Stop 5G NL' met enige regelmaat in het nieuws wegens het kort geding dat zij tegen de Nederlandse staat aanspanden. Deze stichting draagt haar narratief ook uit op haar eigen website.

Ondanks dat dit narratief meermaals ontkracht is en het kort geding verloren is, blijven aanhangers van deze theorie overtuigd van het gevaar van 5G. Zij verwijzen hierbij veelvuldig naar (pseudo-)wetenschappers uit de hele wereld die over de gevaren van 5G schrijven. Officiële metingen geven nog altijd geen indicatie dat de straling daadwerkelijk gevaarlijk is of gezondheidsschade op zou leveren.

De stichting heeft aangegeven in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak van het kort geding. Alleen indien het hoger beroep wordt gewonnen, is het waarschijnlijk dat het 5G-narratief zal doorbreken in de traditionele media. In dat geval zal het aan invloed winnen, anders dooft het waarschijnlijk uit.

Bijlage 1.1:

Mogelijke scenario-ontwikkeling 5G-narratief

De kernonzekerheden 'voortzetting zendmastbranden' en 'doorbraak in traditionele media' zijn binnen het 5G-narratief tegen elkaar afgezet om tot vier verschillende scenario's te komen. Het dikgedrukte scenario achten wij op dit moment het meest waarschijnlijk.

Scenario "Vandalisme"

Na het verloren hoger beroep vinden gedurende de zomermaanden meerdere zendmastbranden plaats, uit politieonderzoek blijkt dat het nog altijd om eenmansacties gaat. Af en toe ontstaan er tijdelijk en lokaal wat problemen in het communicatienetwerk, maar de uitrol van 5G wordt niet serieus verstoord en de zendmastbranden zorgen in het algemeen voor afkeer tegen anti-5G activisten. Aangezien niemand op grote schaal hinder ondervindt van het nieuwe netwerk is er geen aandacht voor de inhoud van het alternatieve narratief in de traditionele media.

Scenario "5G is niet oké"

De rechter gaat tijdens de behandeling van het hoger beroep mee met de actiegroepen die beweren dat er nog niet voldoende onderzoek is gedaan naar de effecten van 5G-straling op de volksgezondheid. De overheid is daardoor genooddaakt de uitrol van 5G tijdelijk stop te zetten. Daarnaast is deze uitspraak ook het startschot voor een nieuwe golf van zendmastbranden. Traditionele media proberen de rechterlijke uitspraak te doorgronden door regelmatig activisten uit te nodigen voor interviews in kranten en talkshows op TV, hun boodschap heeft door de rechterlijke uitspraak aan legitimiteit gewonnen.

Scenario "Narratief dooft uit"

Nadat de politie een aantal verdachten arresteert komt er vrij abrupt een einde aan de zendmastbranden. De activisten verliezen het hoger beroep en de uitrol van 5G verloopt voorspoedig, waardoor het narratief steeds meer uit beeld verdwijnt. Mensen ervaren geen last van 5G-frequenties en het narratief lijkt daardoor steeds ongeloofwaardiger. De traditionele media heeft totaal geen aandacht meer voor het onderwerp en het narratief zakt weg naar een zeer kleine kring op sociale media waar complottheorieën rondom technologie altijd al rondgaan.

Scenario "Stralingsdebat"

De rechter gaat tijdens de behandeling van het hoger beroep mee met de actiegroepen die beweren dat er nog niet voldoende onderzoek is gedaan naar de effecten van 5G-straling op de volksgezondheid. Dit leidt weliswaar niet tot een toename van het aantal zendmastbranden, maar is wel het startschot voor een breed maatschappelijk debat in de traditionele media over de noodzaak van steeds verdergaande technologie en de impact die dat mogelijk zou kunnen hebben op de volksgezondheid. De anti-5G activisten zijn hierin een vocale groep die regelmatig verschijnen in traditionele media en uitgebreid de kans krijgt haar verhaal te doen.

Bijlage 2

Narratief [REDACTED]

Het [REDACTED] en anti-vaccinatie narratief beweert dat het coronavirus in laboratoria van [REDACTED] is gecreëerd en doelmatig losgelaten zou zijn. Het doel zou zijn om de hele wereldbevolking te onderwerpen aan een vaccinatieprogramma. Bij dit vaccinatieprogramma zouden microchips ingebracht worden die 'de geglobaliseerde elite' in staat stellen om de wereldbevolking te controleren.

In andere varianten wordt aangehaald dat een vaccin als doel heeft de wereldbevolking uit te dunnen (gebaseerd op uitspraken van [REDACTED] over het inperken van de overbevolking), of dat hij dit virus ontworpen zou hebben om veel winst te maken met de verkoop van verplichte vaccins.

De WHO en het RIVM worden genoemd als instanties die afhankelijk zouden zijn van [REDACTED]. Het argument hiervoor is dat [REDACTED] wereldwijd grote hoeveelheden geld investeert in vaccinatieprogramma's en onderzoek.

In Italië riep een parlamentslid op tot de vervolging van [REDACTED] door het Internationaal Gerechtshof wegens misdaden tegen de mensheid, wat op internet weer tot een gerucht leidde dat de Italiaanse overheid [REDACTED] zou willen arresteren.

In Nederland zien we in toenemende mate een vermenging tussen groeperingen die zich verzetten tegen de COVID-19-maatregelen en het [REDACTED] narratief. Op diverse manifestaties zien we delen van het [REDACTED] narratief terug komen.

De oorsprong van de informatie die op Nederlandstalige pagina's gedeeld wordt, lijkt afkomstig uit de VS. Het gaat voornamelijk om Amerikaanse video's met Nederlandse ondertiteling. Daarnaast wordt het narratief via sociale media, alternatieve nieuwssites, Stichting VirusWaanzin, Stichting Vaccinvrij, beroemdheden, politici en in sommige Amerikaanse tv-programma's herhaald. Het prominente Russische nieuwsmiddeel *Russia Today* heeft het verhaal ook verspreid.

Hoewel onbekend is wat de exacte aanhang en verspreiding van dit narratief is in Nederland, valt op dat er sinds 2015 een dalende trend in de vaccinatiegraad zichtbaar is. Waar dit voorheen boven de 95% lag, was dit in 2019 gedaald tot 90-92%. De huidige coronacrisis en het uitzicht op een nieuw, grootschalig vaccinatieprogramma biedt verdere voedingsbodem voor dit soort narratieven.

Bijlage 2.1

Mogelijke scenario-ontwikkeling [REDACTED] narratief

De kernonzekerheden 'ontwikkeling vaccin' en 'doorbraak in traditionele media' zijn binnen het 5G-narratief tegen elkaar afgezet om tot vier verschillende scenario's te komen. De twee dikgedrukte scenario's achten wij op dit moment het meest waarschijnlijk.

Scenario "Einde crisis in zicht"

De ontwikkeling van een effectief vaccin is in een stroomversnelling geraakt na belangrijke wetenschappelijke ontdekkingen. Hierdoor lijkt het reëel dat er binnen afzienbare tijd een vaccinatieprogramma opgezet kan gaan worden tegen COVID-19. Het anti-vaccinatie narratief leeft onder de bevolking, maar het weet vooralsnog niet veel aandacht of aanhang te genereren. Daarentegen is in de traditionele media het officiële narratief over hoe het vaccin een einde kan maken aan de COVID-19-crisis dominant.

Scenario "Vaccin gevaarlijker dan virus!"

De ontwikkeling van een effectief vaccin is in een stroomversnelling geraakt na enkele belangrijke wetenschappelijke ontdekkingen. Hierdoor lijkt het reëel dat er binnen afzienbare tijd een vaccinatieprogramma opgezet kan gaan worden tegen COVID-19. Tegelijkertijd zaaien prominente figuren twijfel over bijwerkingen van dit eerste vaccin en dat een alternatief vaccin, dat pas later beschikbaar wordt, aanzienlijk veiliger is. De discussie laait op in de traditionele media. Anti-vaccinatiebewegingen krijgen in de traditionele media volop ruimte om hun alternatief narratief te presenteren. Het aantal aanmeldingen voor het vaccinatieprogramma ligt lager dan verwacht.

Scenario "Onverschilligheid"

Door onvoorziene tegenslagen in de ontwikkeling van een vaccin moet geconcludeerd worden dat een vaccin niet binnen afzienbare tijd beschikbaar zal zijn. De traditionele media en het grote publiek reageren gelaten, de alledaagse situatie verandert immers niet en de aandacht ligt vooral op de andere zijde van deze crisis : de economische schade. Na initiële berichten over het mislukken van de testfase van het vaccin verdwijnt het onderwerp uit de belangstelling. Hierdoor geniet ook het alternatief narratief relatief weinig aandacht in de traditionele media.

Scenario "Vaccinaties geen oplossing"

Door onvoorziene tegenslagen in de ontwikkeling van een vaccin moet geconcludeerd worden dat een vaccin niet binnen afzienbare tijd beschikbaar zal zijn. Na het uitbreken van een tweede golf met bijbehorende tweede lockdown smacht de bevolking naar een oplossing voor de medische en economische malaise waarin het land verkeert. In de traditionele media woedt discussie over de haalbaarheid van een vaccin en ontstaat ruimte voor de vraag of vaccinaties überhaupt nut hebben en niet gewoon gevaarlijke geldverspilling zijn. Dit alternatieve narratief wordt vocaal sterk uitgedragen door bepaalde actiegroepen die hiervoor veel ruimte krijgen in landelijke kranten en talkshows.

Bijlage 3

Narratief Rusland vs. Europese Unie

In het narratief Rusland versus Europese Unie komt naar voren dat de Russische media diverse complottheorieën voeden. Voorbeelden hiervan zijn berichten over het onder druk zetten van kleinere EU-lidstaten door de grotere lidstaten om Russische hulp te weigeren; dat het westen de impact van het COVID-19 virus overdrijft en dat NATO het COVID-19 virus gebruikt als excuus om hun steun aan de Baltische staten te beëindigen. Daarnaast stoken Russische media ook in het [REDACTED] / anti-vaccinatie narratief. Wat de Russische media daarmee o.a. proberen aan te tonen is dat Rusland de lidstaten van de EU helpt terwijl de EU/ Europese bondgenoten dat nalaten. Een van de mogelijke doelstellingen kan zijn dat Rusland probeert aan te tonen dat de EU niet in staat is om zijn eigen bevolking te beschermen.

Hoewel er relatief weinig Nederlandstalige desinformatie uit Rusland te vinden is, heeft deze desinformatie indirect weldegelijk invloed op Nederlandse belangen. Met name de internationale organisaties waar Nederland vitale belangen bij heeft, worden geraakt door Russische narratief. Vooral aantasting van het draagvlak onder de Nederlandse bevolking voor EU-lidmaatschap kan door de verspreiding van desinformatie kan in potentie schadelijke gevolgen hebben.

Bijlage 3.1

Mogelijke scenario-ontwikkeling RUS vs. EU-narratief

De kernonzekerheden 'eensgezindheid EU' en 'doorbraak in traditionele media' zijn binnen het 5G-narratief tegen elkaar afgezet om tot vier verschillende scenario's te komen. Het dikgedrukte scenario achten wij op dit moment het meest waarschijnlijk.

Scenario "Europa houdt stand"

De Europese Unie blijkt ondanks de vele crises weerbaarder dan gedacht. Russische desinformatie gericht op het tegen elkaar uitspelen van landen vindt geen doorgang bij traditionele media en is daardoor weinig effectief. Na initiële verdeeldheid weten de Europese leiders eensgezind een akkoord te sluiten dat een stabiel fundament biedt voor herstel in de nabije toekomst. Het draagvlak voor de EU neemt in de Nederlandse samenleving niet significant af.

Scenario "Eurosceptis"

Nederland en overige EU-lidstaten worden gericht beïnvloed door Russische desinformatiecampagnes. In de traditionele media worden op grote schaal narratieven overgenomen die verdeeldheid tussen Europese landen en de vermeende incompetentie van de Europese instanties uitvergrooten. Sommige politici gebruiken de alternatieve narratieven om te scoren onder een euro sceptisch publiek en staan hoog in de peilingen in aanloop naar de verkiezingen. Ondanks kritiek uit de nationale politiek weten de Europese leiders zich te verenigen en een eensgezinde oplossing te vinden voor de crises.

Scenario "Anti-Europese minderheid"

De Europese leiders slagen er niet op tijd in om een gezamenlijke oplossing te vinden voor de huidige crises. Ondanks dat desinformatiecampagnes vanuit Rusland nooit echt het grote publiek hebben gevonden via traditionele media, voelt de Nederlandse regering zich in haar beleid tegenover Europa onder druk gezet door een vocale, anti-Europese minderheid. Ondanks uitgebreide analyses in traditionele media over het nut en belang van de EU voor een handelsland als Nederland klinkt de roep om een 'Nexit' op sociale media en onder politici steeds luider.

Scenario "Nederlands isolationisme"

De Europese leiders slagen er niet in zich te verenigen in een gezamenlijk aanpak om uit de crises te komen. Russische narratieven die de Europese verdeeldheid uitvergrooten gaan op grote schaal rond in Nederland, ook onder traditionele media. Politieke partijen gaan steeds vaker mee met de roep die onder de bevolking rondgaat rondom een Nexit. Op grote schaal wordt gesproken over een terugkeer naar de Gulden, over 'luie Italianen' en 'spilzieke Grieken' en over de noodzaak om de controle terug te vorderen uit Brussel.

Bijlage 4

Narratief Virus

De kern van het Virus-narratief is de wetenschappelijke discussie. Normaal gesproken worden verschillende hypothesen uitvoerig getest en onderworpen aan een peer review voordat deze gepubliceerd worden. Echter, door de grote tijdsdruk vindt er momenteel minder kwaliteitscontrole plaats en vindt de discussie omtrent de validiteit van de hypothesen niet meer plaats achter gesloten deuren. Hierdoor ontstaat er onduidelijkheid in het publieke domein over o.a. de rol van verspreiding door aerosolen, het nut van 1,5 meter afstand houden, wondermiddelen en de vraag of kinderen wel of niet besmettelijk zijn.

Het resultaat hiervan is dat (pseudo)wetenschappelijke onderzoeken continu resultaten publiceren die door de media worden overgenomen en voor waar worden aangenomen. Deze worden vervolgens net zo snel weerlegd door andere (pseudo)wetenschappelijke onderzoeken.

Momenteel is een sterke vermenging zichtbaar van verschillende bewegingen en narratieven rondom een kern van desinformatie omtrent het virus. Stichtingen als VirusWaaizin en Smart Exit presenteren zichzelf als 'alternatief RIVM' en pretenderen wetenschappelijke zekerheid in huis te hebben dat het COVID-virus niet gevaarlijk is, dat er nauwelijks mensen aan overleden zijn en vooral dat de COVID-maatregelen schadelijk zijn voor mensen in plaats van nuttig. Door de maatregelen te *framen* als inperking van 'grondrechten' en aanzet tot een 'politiestaat' vindt men aansluiting van andere anti-overheidsgroeperingen.

Deze combinatie van narratieven en bewegingen heeft zich geuit in een aantal demonstraties, waarbij het uit de hand gelopen protest van 21/06 leidde tot een heftige confrontatie tussen politie en relschoppers. Deze escalatie wordt door de actievoerders en sommige politici gebruikt om het narratief te versterken. Door alle ontstane ophef is VirusWaaizin in de afgelopen weken veelvuldig besproken in de traditionele media en heeft het hierbij herhaaldelijk kans gekregen haar narratief te verspreiden voor een groot publiek.

De grens tussen wetenschappelijk debat en misinformatie is niet altijd scherp in dit narratief, maar duidelijk zichtbaar is dat groeperingen (on)bewust aan de haal gaan met gedeeltelijke, verouderde of niet-relevante informatie om (niet-)handelen m.b.t. COVID-19 te rechtvaardigen. Daarnaast kunnen de tegenstrijdige berichten leiden tot onduidelijkheid/verwarring omtrent de waarheid

Bijlage 4.1

Mogelijke scenario-ontwikkeling Virus-narratief

De kernonzekerheden 'opnieuw aanscherpen maatregelen' en 'doorbraak in traditionele media' zijn binnen het 5G-narratief tegen elkaar afgezet om tot vier verschillende scenario's te komen. Het dikgedrukte scenario achten wij op dit moment het meest waarschijnlijk.

Scenario "Virusgekkies"

Na de laatste ronde van versoepelingen is de COVID-crisis beheersbaar gebleven, een nieuwe aanscherping van maatregelen is niet nodig gebleken. Hierdoor is de aandacht voor alternatieve narratieven omtrent het virus afgenomen en worden groepen als VirusWaaizin weinig serieus meer genomen. In traditionele media wordt enigszins spottend teruggekeken op de protesten van de 'Virusgekkies' tijdens de zomermaanden. Indien er ontwikkelingen zijn rondom COVID wordt de uitleg van het RIVM hierover door traditionele media gecommuniceerd en door het merendeel van de bevolking voor waar aangenomen.

Scenario "Tegen het Nieuwe Normaal"

Na de laatste ronde van versoepelingen blijft de COVID-crisis beheersbaar, een nieuwe aanscherping van maatregelen is niet nodig. De discussie rondom de noodzaak van bepaalde 'basisregels' (anderhalf meter afstand houden) blijft een bron van onrust en wordt sinds de zomer al in twijfel getrokken door actiegroepen en belanghebbende ondernemers voor wie deze regel omzetsderving betekent. Regelmatig komen aanhangers van dit alternatieve narratief aan het woord in de traditionele media en niet zelden leidt dit tot demonstraties.

Scenario "Noodzakelijke kwaad"

Als gevolg van versoepelingen tijdens de zomermaanden heeft het virus kans gezien om zich te verspreiden in een tweede golf. De overheid ziet zich genoodzaakt de maatregelen opnieuw aan te scherpen om ineenstorting van de zorgcapaciteit te voorkomen. Het RIVM en vooraanstaande virologen kunnen overtuigend aantonen dat het niet naleven van de 'basisregels' tot deze nieuwe uitbraak hebben geleid, waardoor in de traditionele media niet alleen de aandacht voor alternatieve theorieën over het virus is afgenomen, maar deze ook geregeld worden ontkracht.

Scenario "Geen acceptatie"

Na de versoepelingen tijdens de zomermaanden heeft het virus kans gezien om zich te verspreiden in een tweede golf. De overheid ziet zich genoodzaakt een tweede lockdown af te kondigen. Toch zijn actiegroepen erin geslaagd de aandacht van traditionele media vast te houden en zwepen zij de bevolking op tegen de nieuwe invoer van maatregelen. De naleving van de tweede lockdown is beroerd en de handhaving ervan wordt door actiegroepen op grote schaal in traditionele media afgeschilderd als 'fascistisch' en 'het product van een politiestaat'. Demonstraties en onrusten komen regelmatig voor.

Bijlage 5

Medialandschap in Nederland [1]

LIMC hanteert drie verschillende categorieën media binnen het Nederlandse medialandschap: Traditionele media, Niet-traditionele media en Alternatieve media.

Traditionele nieuwsmedia: Bedrijven en organisaties die vanuit journalistiek oogpunt nieuws en/of actualiteiten aanbieden, gebruik makend van de journalistieke principes van hoor en wederhoor. Deze nieuwsmedia zijn vaak wel gelieerd aan een bepaalde politieke kleur, maar rapporteren wel genuanceerd.

Niet traditionele media: Nieuwsmedia die niet algemeen nieuws en/of actualiteiten aanbieden, maar bijvoorbeeld specifiek over een bepaald onderwerp of vanuit een bepaalde blik op de wereld. Deze nieuwsmedia kunnen minder genuanceerd zijn dan traditionele nieuwsmedia, of volledig ongenueanceerd.

Alternatieve media: Bronnen die een alternatieve zienswijze bieden dan de (niet) traditionele media.

Traditionele media

- Algemeen Dagblad (AD)	- NRC
- De Telegraaf	- NU
- De Volkskrant	- Reformatorisch Dagblad
- Het Financieel Dagblad	- RTL Nieuws
- Het Parool	- Trouw
- Metronieuws	- Tweakers
- Nederlands Dagblad	- NOS

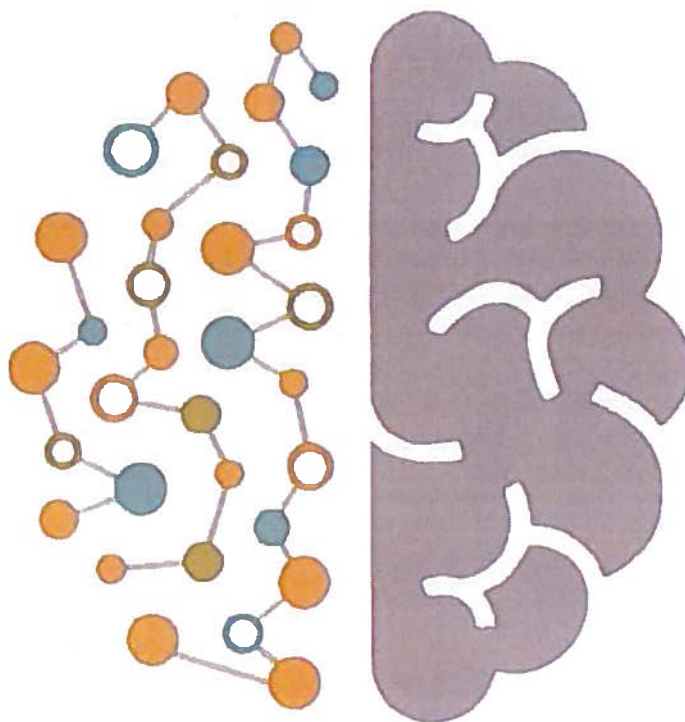
Niet-traditionele media

- De Dagelijkse Standaard	- Joop
- Dumpert	- Libelle
- Elsevier	- LINDA.
- Geenstijl	- Shownieuws
- Hart van Nederland	- Vrij Nederland
- In de Buurt	

Alternatieve media

- Actiegroep Containment Nu	- Stichting Vaccinvrij
- Boublog	- Stop 5G NL
- Café Weltschmerz	- The Post Online
- Common Sense TV	- Veren of Lood
- [REDACTED]	- VirusWaaizin
- Frontnieuws	- WantToKnow
- Nationale bond tegen overheidszaken	- Welingerichte Kringen
- Ongehoord Nederland	- Xandernieuws
- Saltmines	

[1] UMC weekly update brief 20200622 Medialandschap

LIMC

LAND INFORMATION MANOEUVRE CENTRE

@

CONTACT US

 Lkol Tonnetkazerne
Eperweg 149
8084 HE 't Harde
Gebouw 230

@ limc@mindef.nl

